

Egy kádári karrierkáder

MAGYAR NEMZET HÉTVÉGI MAGAZIN - 2019.04.27.

Szerző Megyeri Dávid

Népmese Száll József diplomatáról

A krimi- és kémtörténet-kedvelők csemegéje lehet a Nemzeti Emlékezet Bizottsága új kötete. Az Egy megbízható elvtárs című tudományos feldolgozás rendelkezik mindazon kritériumokkal, amelyekről egy bűnügyi regény letehetetlenné válik. Andreides Gábor munkája egyvalami miatt mégsem kerülhet fel a könnyű nyári olvasmányt kedvelők sikerlistájára: a végén nem derülhet fény mindenre. Igaz, így viszont a rejtvények megszállottjai számára jelent kuriózumot a Száll József diplomata talányos életútját nyomon követő igényes tanulmány.

Pártállami korunk hőseként lehetne jellemezni ezt az embert, akinek karrierje a második világháború után kezdődött, és meredeken ívelt felfelé. Egészen 1970-ig, amikor máig nem világos megfontolásokból Nyugatra disszidált, hogy aztán csak a rendszerváltozás után térjen haza.

A kor karrierlovagja lett Száll, mert már fiatalon ráébredt arra, hogy a tudás, tehetség semmit sem ér az új szovjet rezsimben, kizárólag a kommunista párt feltétlen kiszolgálása teremhet babért.

Felismerte, hogy a külügyi pálya gyümölcsöző lehet, mivel az új hatalom képzetlen kegyeltjei, hivatásos forradalmárai nemigen tudnak nyelveket, ezért a valamihez értő, mégis párthű káderek iránt nagy kereslet mutatkozik. Szédítő az a gyorsaság, ahogy különböző szolgálatokkal kúszott felfelé a ranglétrán, így huszonhét éves korára már ő lett Bernben a nagykövetség irányítója. Igaz, az előmenetelhez az is kellett, hogy olyanok egyengessék az útját, mint Rákosi Mátyás, Révai József vagy Kádár János. No persze az is szükségeltetett, hogy ő maga a kommunista párt ügybuzgó embereként megfigyelje a kezdetben hivatalban lévő kispárti nagykövetet és más megbízhatatlan reakciós elemeket, s jelentsen róluk. A fia elrablásával megszarolt Nagy Ferenc kispárti miniszterelnök lemondásában is közreműködött.

Következett a külügyminisztériumi bürokrataság, aztán Peking, Párizs, Jakarta, hogy végül pályafutása csúcsaként a római nagykövetség vezetői tisztségét töltsse be nyolc éven keresztül. Mindezt felsőfokú végzettség nélkül érte el, hiszen bár állítólag jogi

karra is járt egy ideig, sosem végezte el azt. A diktatúra abszurd sajátossága, hogy mégis taníthatott a Külügyi Akadémián.

Olyan tehát látszólag az egész történet, mint egy népmese a szegény legényről, aki hamuba sült pogácsával útnak indul, s meghódítja a világot.

Valami aztán megbicsaklik benne 1970-ben. Leváltják a nagyköveti posztról, ő azonban diplomata-útlevelemmel családotul Nyugatra távozik, hogy több államot megjárva Olaszországban kössön ki. Nagy a botrány, távollétében börtönbüntetésre ítélik, valami mégsem kerek a történetben.

A mítoszok kezdetétől körülötte élnek, és a disszidálásának sincs annyi következménye, mint az a kíméletlen, az árulókat a határokon túl is üldöző kommunista rendszerben szokás.

A felesége szüleit is kiengedik hozzájuk öt évvel emigrálásuk után. De hihetetlen az 1944-es története is, hogy állítólag szakaszparancsnoka fegyverével megsebesítette magát, hogy ne kelljen Szálásra felesküdni – majd szökése a kórházból. Ifjúkorában ávós spiclinek, Svájcban hírszerzőnek tartották. Annyira elképzelhetetlen, hogy legenda volt a disszidálása is, és a titkosszolgálat hozzájárult ahhoz? Hogy a megbízható kommunista káder a rendszerváltozástól kizárólag utódparti vezetőkkel, például Nyers Rezsővel, Kovács Lászlóval kereste a kapcsolatot, az ezt a lehetőséget nyitva hagyja. (Andreides Gábor: Egy megbízható elvtárs.

Száll József életútja az MKP-tól a P2-ig. Nemzeti Emlékezet Bizottsága, Budapest, 2019, 336 oldal. Ára: 2800 forint)